

Warszawa, dnia 13 lipca 2020 roku

Szanowny Pan Mateusz Morawicki
Premier Rządu Rzeczypospolitej Polskiej
al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Dotyczy: **druku sejmowego nr 420**

skierowanego na 14. posiedzenie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
wyznaczonego w dniach 15 i 16 lipca 2020 r.

WNIOSEK

Szanowny Panie Premierze,

niniejszym działając w imieniu i na rzecz Zrzeszenia Osób Dotkniętych Skutkami Dekretu Warszawskiego – „Dekretowiec”, na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. tj. (Dz.U. z 2020 r. poz. 256) wywodząc z tych przepisów zasadę stanowiącą że: „wniosek może składać każdy obywatel, każda jednostka organizacyjna państwa, społeczna lub prywatna w każdej sprawie dotyczącej zagadnień życia zbiorowego”.

W związku z przeprowadzeniem pierwszego czytania oraz rozpatrzeniem poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji

reprzywatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa oraz o gospodarce nieruchomościami (druk sejmowy nr 420, zwanego dalej Projektem ustawy) na posiedzeniach Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka w dniach 18 czerwca i 8 lipca 2020 roku oraz wobec złożonego przez Przewodniczącego Komisji Sejmowej oraz Posła Sprawozdawcę Pana Marka Asta wniosku, aby Wysoki Sejm uchwalił projekt niniejszej ustawy podczas 14. posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczonego w dniach 15 i 16 lipca 2020 r. (środa-czwartek).

Wobec istotnych zastrzeżeń, jakie zgłosili: Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Zrzeszenie Osób Dotkniętych Skutkami Dekretu Warszawskiego „Dekretowiec” oraz Polskie Towarzystwo Ziemiańskie, co do zgodności zapisów Projektu ustawy z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz prawem Europejskim, pragniemy Panie Premierze przy niniejszym piśmie przekazać Panu opinię prawną sporządzoną przez te jednostki organizacyjne w zakresie zgodności procedowanego Projektu ustawy z obowiązującym porządkiem prawnym oraz możliwych konsekwencji wprowadzenia niniejszego Projektu ustawy do polskiego systemu prawnego.

Panie Premierze, pragniemy zwrócić Pańską uwagę, że przyjęcie Projektu ustawy w brzmieniu proponowanym przez Sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka w zakresie w jakim Projekt ustawy zakłada nowelizację art. 214a Ustawy o gospodarce nieruchomościami naruszy szereg przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wiążące Polskę umowy międzynarodowe. Projekt ustawy – w art. 2 zakłada rozszerzenie katalogu przesłanek będących podstawą odmownego rozpoznania wniosków dekretowych o przyznanie prawa użytkowania wieczystego złożonych przez właścicieli nieruchomości warszawskich w trybie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy. Proponowane przez ustawodawcę zmiany dotyczące rozszerzenia katalogu przesłanek określonych w art. 214a Ustawy o gospodarce nieruchomościami są tak szerokie, że naruszają istotę prawa własności, obejmując swym zakresem praktycznie każdą nieruchomość warszawską. Pozbawiając tym samym wszystkich dawnych właścicieli nieruchomości warszawskich możliwości odzyskania jakiegokolwiek nieruchomości w naturze. Ustawodawca dąży tym samym *de facto* do wtórnego wywłaszczenia właścicieli nieruchomości warszawskich z ich własności, nie zapewniając jednocześnie prawa do ustalenia odszkodowania na zasadach określonych w Ustawie o gospodarce nieruchomościami.

Na podstawie art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy wszyscy obywatele Warszawy, którzy w prawidłowy sposób złożyli tzw. wnioski dekretowe – wnosząc o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego do ich nieruchomości nabyli ekspektatywę – prawo przyrzeczone. Ekspektatywa jako instytucja prawa cywilnego jest dziedziczna i zbywalna. W Warszawie prowadzi ona do otrzymania w wieczyste użytkowanie (które może przekształcić we własność), prawa do gruntu stanowiącego własność dekretowych właścicieli, która została im bezprawnie przez komunistów odebrana.

Poselski Projekt ustawy odbiera warszawiakom prawa nabyte na podstawie art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st.

Warszawy, dotyka każdego obywatela warszawy osobiście bez względu na wyznanie, poglądy polityczne czy posiadane obecnie obywatelstwo, którego dotknęły skutki dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy. Daje to legitymację obywatelowi Unii Europejskiej jako osobie fizycznej do złożenia skargi do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luxemburgu na Państwo Polskie o odszkodowanie. Ponadto rozwiązania powyższe przewidziane w Projekcie ustawy stanowią drastyczne naruszenia art. 13 i art. 17 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka mówiących o naruszaniu praw zawartych w Konwencji oraz zakazu wydania aktu zmierzającego do zniweczenia tych praw.

Interes właścicielski skarżących może być traktowany jako majątek (*assets*), a w konsekwencji jako prawo chronione art. 1. - Protokół Nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ponieważ ma wystarczającą podstawę w prawie krajowym. Ekspektatywa, czy raczej uprawnione oczekiwanie (*legitimate expectation*) warszawiaków uznaje się za wystarczająco pewne, i w sądownictwie krajowym oraz międzynarodowym jest kwalifikowane **jako prawo własności** co potwierdził Europejski Trybunał Praw Człowieka (zob. wyr. ETPCz w sprawie Kopecky, para. 52; wyr. ETPCz z 6.10.2005 r. w sprawie Draon p. Francji, para. 68; z 3.11.2009 r. w sprawie Sierpiński p. Polsce, para. 65; post. ETPCz z 23.2.2010 r. w sprawie Koivusaari i inni p. Finlandii; wyr. ETPCz z 1.4.2010 r. w sprawie Densiova i Moiseyeva p. Rosji, para. 47), podstawą do takiego uznania jest oparcie oczekiwania na ustabilizowanym orzecznictwie sądowym.

Na mocy dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy przejęto 40 tysięcy działek hipotecznych na których posadowionych było 25.498 budynków. Po upadku Powstania warszawskiego według inwentaryzacji przeprowadzonej przez Biuro Odbudowy Stolicy, zniszczeniu uległo 11.229 budynków. Komuniści przejęli wszystkie budynki zarówno zniszczone jak i nienaruszone. Dotychczas złożono 17 tysięcy wniosków dekretowych (wniesiono o ustanowienia prawa użytkowania wieczystego) z których w różny sposób zostało rozpatrzonych ponad 4 tysięcy z nich. Pozostałe osoby których wniosków nie rozpatrzono nabyły na podstawie art. 7 ust. 2 dekret z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy prawo ekspektatywy, które w sądownictwie międzynarodowym i krajowym traktowane jest **jak prawo własności**.

Projekt ustawy zakładając w art. 2 nowelizację art. 214a Ustawy o gospodarce nieruchomościami odbiera to prawo dawnym właścicielom nieruchomości warszawskich oraz wyklucza możliwość zwracania jakiegokolwiek nieruchomości w naturze. Dokonując bardzo ogólnego bilansu roszczeń dawnych właścicieli nieruchomości warszawskich wobec Państwa Polskiego z tego tytułu, należałoby przyjąć, że prawo ekspektatywy straci ponad 13 tysięcy z nich. Każda osoba to indywidualne roszczenie do określonej nieruchomości warszawskiej, której wartość trzeba określić. W skład tych nieruchomości wchodzi wille, domy wielorodzinne tzw. kamienice, palce budowlane oraz inne działki o różnym przeznaczeniu. Ogólna wartość tych roszczeń jest w chwili obecnej trudna do oszacowania bez szczegółowej analizy, **jednakże z dużą dozą prawdopodobieństwa można określić, iż wysokość ich zamknie się w granicach kilkuset miliardów złotych.**

Jedynym rozwiązaniem tej skomplikowanej sytuacji jest zwrot w naturze tych nieruchomości warszawskich, gdzie jest to możliwe ich byłym właścicielom lub ich następcom prawnym. Natomiast, gdy zwrot w naturze nieruchomości z przyczyn obiektywnie nieodwracalnych nie jest możliwy, wypłata odszkodowania.

Panie Premierze, pragniemy zauważyć, że wobec zbliżającej się rychło perspektywy przejścia Projektu ustawy przez Sejm, Polska wystawia się na **poważne oskarżenia ze strony instytucji międzynarodowych przed którymi nie będzie łatwo się obronić. Naruszenie zasad prawa międzynarodowego oraz fundamentalnych zasad prawa własności jest w naszej ocenie oczywiste.** Natomiast skutki finansowe w postaci konieczności wypłaty przez Skarb Państwa na rzecz osób uprawnionych odszkodowań zasądzonych przez sądy powszechne lub przez międzynarodowe trybunały, spowoduje katastrofalne obciążenie dla budżetu Państwa liczone w miliardach złotych, jeżeli prawo własności dozna tak rażącego ograniczenia.

Projekt ustawy złożono do Marszałka Sejmu w dniu 15 czerwca 2020 roku jako projekt poselski, aby obejść konieczność przeprowadzenia konsultacji społecznych, należy w tym miejscu z całą mocą podkreślić, że **treść art. 214a Ustawy o gospodarce nieruchomościami przesądzać będzie o losie majątków kilkunastu tysięcy rodzin warszawiaków o wartości rzędu setek miliardów złotych.** Środowisko właścicieli nieruchomości warszawskich dowiedziało się natomiast o fakcie zgłoszenia Projektu ustawy z przekazów medialnych. Posiedzenia Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka zwoływane były w krótkich odstępach czasu, natomiast informacje na stronie Sejmowej o wyznaczonych terminach posiedzeń publikowane były z 1-2 dniowym wyprzedzeniem.

Procedowaniu ustawy towarzyszy niezwykle pośpiech. Na posiedzeniach Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka mimo zgłoszenia przez Biuro Legislacji całościowych zastrzeżeń wnioskodawcy byli publicznie zdania, że nie ma konieczności uwzględniania zasad wynikających z treści art. 21 Konstytucji RP, a prawo własności musi ustąpić względem praw wynikających z art. 75 Konstytucji RP w sytuacji, gdy dochodzi do *de facto* pozornej kolizji tych wartości.

Wobec powyższych okoliczności wnosimy o wstrzymanie prac nad Projektem ustawy w proponowanym przez Sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka brzmieniu oraz o powołanie zespołu prawników, który dokona realnej oceny projektowanych zmian w prawie oraz przywróci prawidłowy tok restytucji mienia na obszarze m. st. Warszawy.

Z wyrazami szacunku

Zarząd Zrzeszenia Osób Dotkniętych Skutkami Dekretu Warszawskiego – „Dekretowiec”

Zbigniew Lisiecki

Ryszard Grzesiuła

Michał Hornung

prezes zarządu

członek zarządu

członek zarządu

W załączeniu:

1. *Opinia Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 czerwca 2020 roku do poselskiego projektu ustawy – druk sejmowy nr 420;*
2. *Opinia Zrzeszenia Osób Dotkniętych Skutkami Dekretu Warszawskiego „Dekretowiec” z dnia 8 lipca 2020 roku do poselskiego projektu ustawy – druk sejmowy nr 420;*
3. *Opinia Polskiego Towarzystwa Ziemiańskiego z dnia 7 lipca 2020 roku do poselskiego projektu ustawy – druk sejmowy nr 420;*
4. *Sprawozdanie Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka z dnia 8 lipca 2020 roku o poselskim projekcie ustawy – druk sejmowy nr 420;*
5. *Reprodukcja z akt przechowywanych przez Archiwum Państwowe w Warszawie dokument wytworzony przez Zarząd Miejski w m. st. Warszawie – Wydział Gospodarki Gruntami w dniu 8 lutego 1947 roku – Struktura własnościowa gruntów na terenie m. st. Warszawy.*